

Maria Eugenia Jasińska (1906–1943)

Polska harcerka należąca do 6 Łódzkiej Drużyny Harcererek im. Klementyny Hoffmanowej, żołnierka Związku Walki Zbrojnej i Armii Krajowej, aptekarka. Brała udział w przerzutach brytyjskich oficerów – uciekinierów z obozów jenieckich z terenów III Rzeszy na tereny Generalnego Gubernatorstwa. Największa akcja, w którą była zaangażowana, pod kryptonim „Dorsze”, prowadzona przez Polskie Państwo Podziemne, miała na celu pomoc alianckim jeńcom wojennym. W pobliżu niemieckich obozów jenieckich funkcjonowała akowska sieć łączności i placówki kurierskie. W Łodzi i w pobliskich miejscowościach AK zorganizowała kilka lokali, w których chronili się zbiegli z niemieckiej niewoli żołnierze alianccy. Maria po realizacji zadania w wyniku dekonspiracji została aresztowana przez Gestapo i stracona.

Bohaterska farmaceutka była rodowitą łodzianką. Urodziła się 29 listopada 1906 r. w Łodzi, z ojca Ignacego i matki Anny ze Szczygielskich. Uczęszczała do gimnazjum żeńskiego Romany Konopczyńskiej-Sobolewskiej. Marzyła o tym, żeby studiować medycynę. Niestety mogła skończyć tylko gimnazjum i kursy farmaceutyczne. W 1932 roku uzyskała stopień pomocnika aptekarskiego. Do września 1939 roku pracowała w aptece Ubezpieczalni Społecznej w Łodzi. Od samego początku wojny, samorządnie przeprowadzała zbiórki pieniężne dla rannych żołnierzy, doręczała im papierosy i opatrunki. Zaangażowała się w pomoc dla wiezionych w obozie przejściowym przy ul. Łąkowej 4, udzielała wsparcia osobom poszukiwanym przez policję hitlerowską, zbiegłym Żydom i duchownym, ukrywającym się przed Niemcami. Kiedyś powiedziała: „(...) *kocham ludzi i dla nich swoje życie oddaje* (...)”. Wykorzystując swoje znajomości w Urzędzie Pracy, niejednokrotnie ratowała rodaków przed przymusowym wywiezieniem do Niemiec. Wysyłała paczki do obozów koncentracyjnych, głównie do Dachau (był to pierwszy nazistowski obóz koncentracyjny, utworzony 22 marca 1933 r. pod Monachium, gdzie trafiały transporty więźniów z wielu opanowanych przez III Rzeszę krajów, w tym z Polski). Pomoc z paczkami żywnościowymi organizowała również do getta oraz dla duchownych przebywających w obozie przejściowym w Konstantynowie Łódzkim. Podczas okupacji podjęła pracę w aptece Cymera, później zwanej „Pod Łabędziem”, przy Spinnline 37 (u zbiegu ul.: Wólczańskiej i 6 Sierpnia). W piwnicy aptecznej przygotowywała fałszywe dokumenty do konspiracji łódzkiej, dla osób zagrożonych aresztowaniem. Znajomy ze Związku Walki Zbrojnej poprosił o przeprowadzenie trzech oficerów brytyjskich zbiegłych z obozu jenieckiego. 21 czerwca 1941 r. lotnicy zostali przeprowadzeni przez Marię „Aptekarkę” do Generalnego Gubernatorstwa, w ramach akcji „Dorsze”. Z przystanku na Widzewie 19 czerwca 1941 r. Jasińska pojechała z dwoma Anglikami dorożką do Justynowa. Zatrzymali się w Żakowicach i tam czekali na trzeciego lotnika. W dwa dni później wszyscy dotarli do Koluszek. Na przełomie czerwca i lipca 1941 r. Anglicy trafili do Warszawy. Następnie zostali przeprowadzeni do Jugosławii. Mieli być przerzuceni do Bułgarii, a potem do Turcji. Niestety w nadgranicznej miejscowości Piroć w dniu 19 listopada 1941 r. wszyscy zostali aresztowani. Łódzkie gestapo szybko ustaliło kim była „pani aptekarz”, która udzieliła oficerom wyjątkowej pomocy. W dniu 19 kwietnia 1942 r. została aresztowana razem z 4 innymi osobami. Jasińska była główną oskarżoną. W toku przesłuchania przyznała się do przerzutu oficerów angielskich przez granice Rzeszy. Została osadzona w wwiezieniu kobiecym przy ul. Gdańskiej 13. Była poddawana wielokrotnym przesłuchaniom, podczas których była bita i często traciła przytomność. Nikogo nie wydała. Chroniła współoskarżonych, biorąc całą winę na siebie. Proces karny Jasińskiej odbył się 8 marca 1943 r. przed Sądem Specjalnym w Łodzi, który wydał wyrok śmierci przez powieszenie. Egzekucji dokonano 20 kwietnia 1943 roku w więzieniu przy ul. Kopernika 29. Ciała Marii nigdy nie odnaleziono. W 1944 roku została pośmiertnie odznaczona Krzyżem Srebrnym Orderem Virtuti Militari, a w 30. rocznicę wyzwolenia Polski - również Krzyżem Walecznym. Natomiast w 1945 roku rodzina Jasińskiej otrzymała wyrazy uznania od Narodowego Dowództwa Brytyjskich Sił Powietrznych.

Geschäftsstelle des Landgerichts Rttg. 11.

Sondergericht I.

8. Sond. Kls. 27) 43

- I. 97) 43 -

Litzmannstadt, den 13. Feb. 1943

8
10

In der Strafsache gegen Kierczynski und 4 Andere
ist die Polizeiverwaltung ersucht worden die Angeklagten:

1. Maria Eugenia J a s i n s k a, geb. am 29. 11. 1906, Gef. Buch-Nr. 419) 42
2. Henryka N o w a k, " " 3. 7. 1925, " " Nr. 1201) 42,

beide z. Zt. im Dortigen Gefängnis,

zur Hauptverhandlung am 8. M a r z 1943, 10, - Uhr
hier vorzuführen.

Es wird gebeten, die Angeklagten am genannten Tage der Polizei
herauszugeben.

An
die Frauen-Untersuchungshaftanstalt

in R a d e g a s t

Phildeway
Justizobersekretär

Pismo o prowadzonym postępowaniu karnym wobec przebywającej w więzieniu kobiecym przy ul. Gdańskiej 13 w Łodzi Marii Eugenii Jasińskiej, Łódź 13 luty 1943 r.

Der Oberstaatsanwalt

8 Hund 365/42

Litzmannstadt, den *8. III. 43*

An den

Herrn Leiter der Untersuchungshaft=
anstalt für ~~Männer~~ - Frauen

in L i t z m a n n s t a d t.

Vorläufiges Vollstreckungsersuchen.

Gegen ~~den~~ die in der dortigen Anstalt in Untersuchungs=
haft einsitzende Maria Jasinska, geb. am

29. 11. 1906

in

Gumnapark

ist in der heutigen Sitzung des Sondergerichts - Amts=
~~der Strafkammer~~
gerichts Litzmannstadt folgendes - rechtskräftiges -
Urteil ergangen:

~~Der~~ Die Angeklagte

wird wegen

Bedürfnis des Ruffen Volkes

zu ~~4~~ Jahren ~~7~~ Monaten ~~Wochen~~ Straf=
lager - Gefängnis unter Anrechnung der seit

erlittenen Unters. ~~Polizei~~ haft verurteilt.

Es wird ersucht, die Strafvollstreckung einzuleiten und
ihn
sie in die zuständige Anstalt überführen zu lassen. Von
der Überführung erbitte ich Nachricht zu den Akten.

Vollständiges Vollstreckungsersuchen folgt
demnächst.

Im Auftrage

[Signature]

Pismo Nadprokuratora o prowadzonym postepowaniu karnym wobec Marii Eugenii Jasińskiej oskarżonej o „działanie przeciwko narodowi niemieckiemu”, Łódź 8 marca 1943 r.

Der Oberstaatsanwalt
als Leiter der Anklagebehörde
bei dem Sondergericht.

8 Sond.KLs.27/43

Litzmannstadt, den 19. April 1943 16
Fernruf: 25120—25125

Durch besonderen Boten!

An den

Herrn Vorstand der Untersuchungs-
haftanstalt

in Litzmannstadt

oder Vertreter im Amt!

Betrifft: Vollstreckung von Todesurteilen.

Auf Dienstag, den 20.4.1943 um 18 Uhr habe ich
in der Untersuchungshaftanstalt Litzmannstadt die Hinrich-
tung der zum Tode verurteilten Polin

Maria Eugenia J a s i n s k a, geb.am 29.11.1906,
Urteil vom 8.3.1943 Aktenzeichen 8 Sond.KLs.27/43 festge-
setzt, nachdem der Reichsstatthalter von seinem Begnadi-
gungsrecht keinen Gebrauch gemacht hat.

Die Entschließung des Reichsstatthalters werde ich
der Verurteilten am 20.4.1943 um 16 Uhr bekannt geben.
Bei dieser Verkündung und bei der Hinrichtung müssen Sie
oder Ihr Vertreter, sowie die zur Vollstreckung bestimmten
Gefängnisbeamten und der von Ihnen zu benachrichtigende
Anstaltsarzt zugegen sein.

Jasinski

*18.4.43
18.4.43
18.4.43*

Pismo Prokuratora przy Sądzie Specjalnym w Łodzi informujące o skazaniu na śmierć
Marii Eugenii Jasińskiej oraz wykonaniu wyroku, Łódź 13 kwietnia 1943 r.

BEKANNTMACHUNG

Das Sondergericht in Litzmannstadt hat am 12. März 1943

Wladyslaw Sitkowski

geb. am 8. 5. 1915 in Niwy-Domiechowickie,

Tadeusz Sitkowski

geb. am 14. 10. 1919 in Niwy-Domiechowickie,

Boleslaw Bodziak

geb. am 25. 11. 1915 in Litzmannstadt,

Antoni Wdowiak

geb. am 20. 1. 1904 in Zwierzyniec,

wegen Bandenraubes und Gewaltverbrechen

sowie am 8. März 1943 die

Maria Eugenia Jasinska

geb. am 29. 11. 1906 in Litzmannstadt,

wegen Schädigung des Wohles des Deutschen Reiches durch Unterstützung entfloher Kriegsgefangener zum Tode verurteilt.

Die Urteile sind heute vollstreckt worden.

ÜBERSETZUNG:

Das Sondergericht w Litzmannstadt skazał w dniu 12 marca 1943 na karę śmierci

Władysława Sitkowskiego

urodz. 8. 5. 1915 w Niwach Domiechowskich

Tadeusza Sitkowskiego

urodz. 14. 10. 1919 w Niwach Domiechowskich

Bolesława Bodziaka

urodz. 25. 11. 1915 w Litzmannstadt

Antoniego Wdowiaka

urodz. 20. 1. 1904 w Zwierzyńcu

za rabunek dokonany w bandzie oraz zbrodniczy gwałt

jakoteż w dniu 8 marca 1943

Marię Eugenję Jasińską

urodz. 29. 11. 1906 w Litzmannstadt

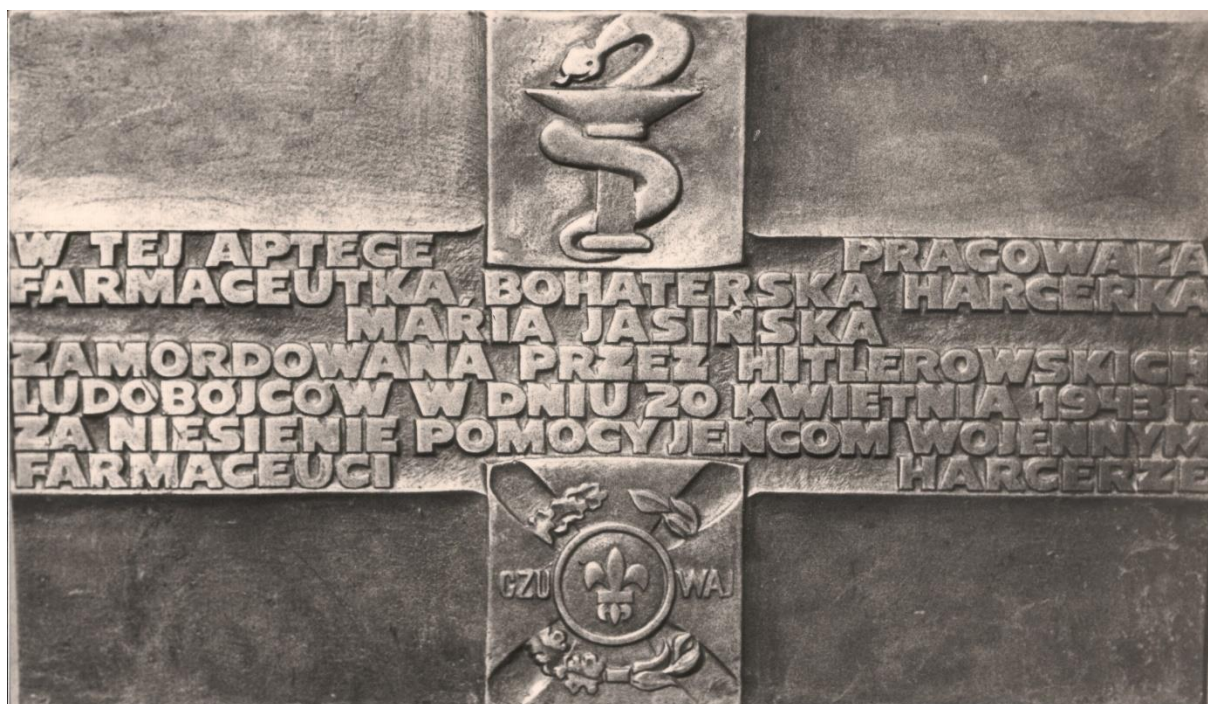
za szkodzenie dobra Rzeszy Niemieckiej przez wspomaganie zbiegłych jeńców wojennych.

Wyroki zostały dzisiaj wykonane.

Litzmannstadt, den 20. April 1943

Der Oberstaatsanwalt

Obwieszczenie o egzekucji Marii Eugenii Jasińskiej, Łódź
20 kwietnia 1943 r.

Tablica pamiątkowa na budynku apteki „Pod Łabędziem”, (obecnie ul. Wólczańska), ku pamięci harcerki Marii Eugenii Jasińskiej, zamordowanej przez hitlerowców.

Zdjęcie apteki, „Pod Łabędziem”, (obecnie ul. Wólczańska), w której pracowała i prowadziła działalność konspiracyjną Maria Eugenia Jasińska.